

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. rugsėjo 29 d.
(OR. en)

12863/22
ADD 3

Tarpinstitucinė byla:
2022/0298(COD)

SOC 521
EMPL 367
SAN 539
IA 146
CODEC 1391

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2022 m. rugsėjo 29 d.
kam:	Tarybos generaliniam sekretariatui
Komisijos dok. Nr.:	SWD(2022) 312 final
Dalykas:	KOMISIJS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS „POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA“, pridedamas prie pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/148/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su asbesto veikimu darbe

Delegacijoms pridedamas dokumentas SWD(2022) 312 final.

Pridedama: SWD(2022) 312 final

Briuselis, 2022 09 28
SWD(2022) 312 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

pridedamas prie

siūlomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos,
kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/148/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos,
susijusios su asbesto veikimu darbe

{COM(2022) 489 final} - {SEC(2022) 342 final} - {SWD(2022) 310 final} -
{SWD(2022) 311 final}

A. Būtinybė imtis veiksmų

Kodėl? Kokia problema sprendžiama?

Profesinis vėžys yra pagrindinė su darbu susijusių mirties atvejų priežastis Europos Sąjungoje¹. Visų pirma jį sukelia kancerogeninių medžiagų, pavyzdžiui, asbesto, poveikis. Asbestas yra labai pavojinga kancerogeninė medžiaga ir, nors jis [paprastai nebenaudojamas ES](#), jo vis dar yra daugelyje senesnių pastatų. Dėl asbesto poveikio žmogui gali išsivystyti, pvz., mezotelioma² ir plaučių vėžys, o nuo asbesto poveikio iki pirmųjų ligos požymių atsiradimo gali praeiti net 30 metų. Iš visų vėžinių susirgimų atvejų, kurie valstybėse narėse pripažįstami profesinio vėžio atvejais, 78 proc. yra susiję su asbestu³.

Asbesto poveikio rizika daugiausia susijusi su asbesto tvarkymu ir asbesto plaušelių sklaida atliekant statybą, pavyzdžiui, renovacijos ir griovimo darbus. Asbesto šalinimo tempas skirtingose šalyse gali skirtis priklausomai nuo atitinkamos šalies pastatų ūkio amžiaus ir asbesto problemos sprendimo strategijų, bet didėjant poreikiui didinti energijos vartojimo efektyvumą, visose valstybėse narėse darbuotojai patiria vis didesnę poveikį. Šis poreikis atspindi komunikate „Europos žaliasis kursas“ nustatytą ES siekį iki 2050 m. tapti pirmuoju neutralaus poveikio klimatui žemynu⁴. Todėl manoma, kad, įgyvendinant strategiją „Renovacijos banga“⁵, asbesto poveikis darbe padidės visose ES šalyse. Vertinama, kad asbesto poveikį patiria apytikriai 4,1–7,3 mln. darbuotojų, iš kurių 97 proc. dirba statybos pramonėje.

Europos Sąjungoje darbuotojų apsauga nuo rizikos, susijusios su asbesto poveikiu, reglamentuojama Direktyva 2009/148/EB (toliau – Direktyva dėl asbesto darbe, DAD). Remiantis naujausio išsamaus DAD vertinimo⁶ išvadomis, ši direktyva tebėra itin aktuali ir veiksminga. Atlikus tyrimą, kuriuo pagrįstas šis vertinimas⁷, nuspręsta, kad esama įrodymų, jog siekiant, kad DAD geriau atitiktų dabartines aplinkybes ir būtų veiksmingesnė, reikėtų sumažinti ribinę vertę darbo aplinkoje (RVDA). RVDA peržiūra taip pat grindžiama naujausiu ES darbuotojų saugos ir sveikatos (DSS) direktyvų įgyvendinimo vertinimu, apimančiu 2013–2017 m. laikotarpį⁸. Be to, 2021 m. lapkričio mėn. trišalis Darbuotojų saugos ir sveikatos patariamasis komitetas (ACSH) vieningai sutarė, kad reikia sumažinti dabartinę RVDA.

¹ Profesinis vėžys, su kuriuo susiję 52 proc. visų su darbu susijusių mirties atvejų, yra pagrindinė tokių mirties atvejų priežastis ES, šiuo atžvilgiu lenkianti kraujotakos ligas (24 proc.), sužalojimus (2 proc.) ir visas kitas priežastis (22 proc.) (tai yra 2017 m. duomenys, tad jie apima ES ir Jungtinę Karalystę (<https://visualisation.osha.europa.eu/osh-costs#!/>)).

² Mezotelioma – tai tam tikros rūšies navikas, kuris išsivysto iš daugelį vidaus organų dengiančio plono audinio sluoksnio (dar vadinamo mezoteliu) ląstelių.

³ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/experimental-statistics/european-occupational-diseases-statistics>

⁴ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_lt

⁵ Komisijos komunikatas „Renovacijos banga Europoje: pastatų ekologizavimas, darbo vietų kūrimas ir gyvenimo gerinimas“ (COM(2020) 662 final).

⁶ 2017 m. ES DSS direktyvų *ex post* vertinimas (SWD(2017) 10 final).

⁷ [ES darbuotojų saugos ir sveikatos \(DSS\) direktyvų praktinio įgyvendinimo ES valstybėse narėse vertinimas](#).

⁸ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, pridedamas prie 2021–2027 m. ES darbuotojų saugos ir sveikatos strateginės programos (SWD(2021) 148 final).

Jei ES lygmeniu nebus imtasi jokių veiksmų, atsižvelgiant tik į tas profesijas, pagal kurias dirbantys asmenys šiuo metu patiria asbesto poveikį, per ateinančius 40 metų ES bus nustatyti apytikriai 884 su asbesto poveikiu darbe susiję vėžio atvejai⁹. Taip pat prognozuojama, kad per tą patį laikotarpį nuo vėžio, susijusio su asbesto poveikiu darbe, mirs 707 darbuotojai. Dėl šių apskaičiuotųjų vėžio atvejų išlaidos sveikatos priežiūrai sieks 228–438 mln. EUR.

Poveikį patyrusių darbuotojų skaičius	Sukeltas poveikis sveikatai	Numatomas atvejų skaičius (2021–2061 m.)	Numatomas mirties atvejų skaičius (2021–2061 m.)	Apskaičiuotosios išlaidos sveikatos priežiūrai (grynoji dabartinė vertė)
4 100 000–7 300 000	Plaučių vėžys Mezotelioma Gerklų vėžys Kiaušidžių vėžys	884	707	228–438 mln. EUR

Ko siekiama šia iniciatyva?

Pagrindinis bendras šios iniciatyvos tikslas – toliau stiprinti darbuotojų teisę į aukšto lygio sveikatos apsaugą ir saugą darbe, taip pat užkirsti kelią ligoms bei mirties atvejams, kuriuos lemia profesinis vėžys.

Siekiant padėti įgyvendinti šį bendrąjį tikslą, šia iniciatyva bus siekiama šių konkrečių tikslų:

- remiantis mokslinėmis žiniomis atnaujinti Direktyva dėl asbesto darbe ir taip nustatyti veiksmingesnę ribinę vertę darbo aplinkoje, ir
- visoje ES užtikrinti vienodesnę ir veiksmingesnę darbuotojų apsaugą nuo asbesto.

Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda?

Direktyvos dėl asbesto darbe (DAD) atnaujinimas atsižvelgiant į turimus naujausius mokslinius įrodymus yra veiksmingas būdas užtikrinti, kad prevencinės priemonės būtų atitinkamai atnaujintos visose valstybėse narėse.

Peržiūrėjus DAD nustatytą ribinę vertę darbo aplinkoje (RVDA), nepavyks pašalinti visų skirtumų tarp valstybių narių, bet bus labiau suderintos ES šalyse taikomos ribinės vertės. Taigi, peržiūrėta ES RVDA padeda užtikrinti labiau suderintą ir veiksmingesnę darbuotojų apsaugą ir visoms įmonėms vienodas sąlygas visoje ES. Įmonės, norinčios vykdyti veiklą keliose valstybėse narėse, gali toliau naudotis taikytinų supaprastintų ribinių verčių teikiamais privalumais. Tai gali padėti sutaupyti lėšų, nes visuose objektuose bus galima taikyti bendrus technologinius sprendimus, užuot kūrus konkrečiai kiekvienam objektui skirtus technologinius sprendimus, kad būtų laikomasi skirtingų su RVDA susijusių reikalavimų keliose valstybėse narėse.

⁹ Įskaitant mezoteliomą ir plaučių, gerklų bei kiaušidžių vėžį.

Tikėtina, kad ES lygmens veiksmais pavyks užtikrinti sąžiningesnes sąlygas darbuotojams ir sumažinti išlaidas sveikatos priežiūrai, kurios bus sąžiningiau paskirstytos tarp valstybių narių.

Peržiūrėjus ES RVDA, valstybėms narėms nebereikės atlikti savo mokslinės analizės, o tai gali padėti gerokai sumažinti administracines išlaidas. Direktyva dėl asbesto darbe gali būti iš dalies keičiama tik įgyvendinant ES lygmens veiksmus.

B. Politikos galimybės

Kokios su teisėkūra susijusios ir nesusijusios politikos galimybės apsvarstytos? Ar viena iš politikos galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia? Kodėl?

Tiek dabartinių gairių peržiūra, tiek specialiai mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVI) skirtų priemonių priėmimas buvo atmesti, nes nuspręsta, kad šios galimybės ne tokios veiksmingos siekiant šios iniciatyvos tikslų.

Kaip tinkamiausią metodą nuspręsta pasirinkti Direktyvoje dėl asbesto darbe (DAD) nustatytos ES ribinės vertės darbo aplinkoje (RVDA) peržiūrą. Atsižvelgiant į Europos cheminių medžiagų agentūros Rizikos vertinimo komitete atliktą mokslinį vertinimą¹⁰, trišalio ACSH komiteto nuomonę¹¹ ir valstybėse narėse nustatytas ribines vertes darbo aplinkoje, įvertinti keli RVDA peržiūros scenarijai. Mokslinis vertinimas sudaro patikimą įrodymų pagrindą, o ACSH nuomonėje, kurioje, be kita ko, atsižvelgiama į socialinius ir ekonominius bei įgyvendinamumo klausimus, pateikta informacijos, kuri yra svarbi siekiant sėkmingai įgyvendinti peržiūrėtą RVDA.

Remiantis išsamiau poveikio vertinimu, kaip tinkamiausia galimybė pasirinkta 0,01 plaušelio/cm³ RVDA, nes tai yra geriausias scenarijus veiksmingumo, efektyvumo ir nuoseklumo atžvilgiu.

Galimybė peržiūrėti kitas DAD nuostatas, kaip to prašė darbuotojų organizacijos ir prašyta Europos Parlamento rezoliucijoje, buvo apsvarstyta, bet ji nepasirinkta. Remiantis DAD *ex post* vertinimo išvadomis¹², diskusijose su trišaliu ACSH komitetu, mokslinėje analizėje ir dviejų etapų konsultacijose su ES socialiniais partneriais pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 154 straipsnį visas dėmesys sutelktas į RVDA atnaujinimą skubos tvarka, o ne išsamesnę DAD peržiūrą. Tai neturi įtakos kitų DAD nuostatų būsimų vertinimų ir galimų peržiūrų rezultatams. Vis dėlto, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad valstybės narės gali viršyti DAD būtiniausias nuostatas ir kad jos yra atsakingos už konkretų nacionalinių nuostatų, kuriomis DAD perkeliama į nacionalinę teisę, įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą. Prireikus konkretūs darbuotojų organizacijų ir Europos Parlamento prašymai bus aptarti

¹⁰ [*Nuomonė dėl asbesto poveikio darbe ribinių verčių mokslinio vertinimo.*](#)

¹¹ [*ACSH nuomonė dėl ES privalomos asbesto poveikio darbe ribinės vertės pagal Direktyvą 2009/148/EB dėl asbesto darbe \(dok. Nr. 008–21\), priimta 2021 m. lapkričio 24 d.*](#)

¹² SWD(2017) 10 *final*, 2017 1 10.

specialiose gairėse. Šias gaires Komisija paskelbs, kai bus priimta peržiūrėta DAD, siekdama padėti ją įgyvendinti.

Kas kuriai galimybei pritaria?

Per oficialias dviejų etapų konsultacijas su socialiniais partneriais tiek darbdavių organizacijos, tiek profesinės sąjungos pritarė tam, kad DAD nustatyta ribinė vertė darbo aplinkoje (RVDA) būtų sumažinta.

ACSH darbdavių interesų ir vyriausybės interesų grupės pritaria 0,01 plaušelio/cm³ RVDA, o darbuotojų interesų grupė pasisako už tai, kad būtų nustatyta 0,001 plaušelio/cm³ RVDA.

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie yra tinkamiausios galimybės pranašumai?

Įgyvendinus šią iniciatyvą per ateinančius 40 metų būtų galima išvengti 663 vėžio (mezoteliomos ir plaučių, gerklų bei kiaušidžių vėžio) atvejų. Dėl to sumažės darbuotojų ir jų šeimų patiriamos kančios ir, be kita ko, pailgės jų gyvenimo trukmė, pagerės gyvenimo kokybė ir padidės produktyvumas. Ekonominiu atžvilgiu nauda sveikatai sieks 166–323 mln. EUR.

Padarius asbesto šalinimo darbus saugesnius, šis sektorius taps patrauklesnis. Pagerėjus įmonės įvaizdžiui visuomenėje, jai gali būti paprasčiau rasti darbuotojų ir juos išlaikyti, dėl to sumažėtų įdarbinimo išlaidos ir padidėtų darbuotojų produktyvumas.

Kokios yra tinkamiausios galimybės išlaidos?

Dėl veiksmų, kurių tektų imtis siekiant pritaikyti darbo praktiką, kad ji atitiktų naująją RVDA, padidėtų įmonių išlaidos. Daugiausia tai būtų išlaidos, susijusios su papildomomis rizikos valdymo priemonėmis, pranešimais, medicinine priežiūra, stebėseną ir mokymu. Vis dėlto vidutinės išlaidos vienai įmonei per ateinančius 40 metų siektų mažiau nei 15 000 EUR. Tikėtina, kad didelė šių išlaidų dalis būtų perkelta klientams.

Koks bus poveikis verslui, MVI ir labai mažoms įmonėms?

Labiau tikėtina, kad sumažinta RVDA turės įtakos mažosioms įmonėms, kurios visuose sektoriuose sudaro daugiau kaip 99 proc. įmonių, atliekančių su asbestu susijusius darbus. Išlaidos gali turėti nedidelį poveikį (sąnaudų ir apyvartos santykis – 2–4 proc.) elektros įrangos remonto, įvairių tipų laivų remonto ir techninės priežiūros, motorinių transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto sektoriuose (t. y. 0,02 proc. visų su asbestu susijusius darbus atliekančių įmonių). Neišvengiamas sąnaudų padidėjimas neturės poveikio didžiajai daugumai MVI, išskyrus vykdančias veiklą šiuose sektoriuose.

Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?

Vykdymo užtikrinimo institucijos gali patirti papildomų administracinių ir vykdymo užtikrinimo išlaidų. Tačiau manoma, kad šios išlaidos nebus didelės (maždaug 390 000 EUR vienai šaliai per metus). Pasirinkta galimybė taip pat turėtų padėti sumažinti valstybių narių socialinės apsaugos ir sveikatos priežiūros sistemų patiriamus finansinius nuostolius, nes bus užkirstas kelias tam tikriems sveikatos sutrikimams. Apskaičiuotoji nauda valdžios institucijoms (3,4 mln. EUR per 40 metų) yra mažesnė už kiekybiškai nustatytas sąnaudas (maždaug 421 mln. EUR per 40 metų).

Ar bus dar koks nors didelis poveikis?

Tinkamiausia galimybė taip pat turės teigiamą poveikį pagrindinėms teisėms, ypač Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 2 straipsnio („Teisė į gyvybę“) ir 31 straipsnio („Tinkamos ir teisingos darbo sąlygos“) atžvilgiu.

Be to, tai padės siekti darnaus vystymosi tikslų (DVT), susijusių su gera sveikata ir gerove ([3 DVT](#)) ir deramu darbu bei ekonomikos augimu ([8 DVT](#)). Taip pat tikimasi, kad tai turės teigiamą poveikį siekiant darnaus vystymosi tikslų, susijusių su pramone, inovacijomis ir infrastruktūra ([9 DVT](#)) ir su atsakinga gamyba bei vartojimu ([12 DVT](#)).

D. Tolesni veiksmai

Kada politika bus persvarstoma?

Siūlomos DAD peržiūros veiksmingumas būtų vertinamas atliekant ES DSS direktyvų vertinimą pagal Direktyvos 89/391/EEB 17a straipsnį.